

UK Government

**COVID-19
KÜRESEL SALGINI
ESNASINDA
BİRİSİ
ÖLDÜĞÜNDE
NELER
YAPILMALI**

Covid-19 küresel salgını esnasında birisini kaybettiyse bu broşürü yararlı bulabilirsiniz.

Bu bilgiler hem Covid-19 hem de diğer nedenlerle meydana gelen ölümler için geçerlidir. Bu kılavuz bilgileri İngiltere'de yaşayanlar için geçerli olup "Birisi öldüğünde ne yapılır" broşüründe ve [gov.uk/when-someone-dies](https://www.gov.uk/when-someone-dies) sitesinde sunulan bilgileri tamamlayıcı mahiyettedir.

Bu broşür, içinde bulunulan olağanüstü dönemde yas tutan ailelere, arkadaşlara ve yakın akrabalara önemli kararlar alırken yardımcı olur. Atılacak adımları açıklar, soruları yanıtlar ve mevcut yardım ve destek kaynaklarına erişmeniz için yardımcı olur.

Aynı zamanda Covid-19 küresel salgını esnasında birisi öldüğünde sıkça sorulan soruları yanıtlar. Her unsur ile ilgili daha fazla detay, broşürün devamında bulunabilir.

• **Cenaze törenleri hâlâ yapılmakta mıdır ve kimler katılabilir?**

- o Cenaze törenleri hâlâ yapılmaktadır, ancak şu anda geçerli olan sosyal mesafe kurallarına uyulması gerekmektedir. Bu da cenaze törenine katılacak kişi sayısının sınırlandırılması anlamını taşımaktadır. Daha fazla bilgi bu broşürde ve [gov.uk/government/publications/covid-19-guidance-for-managing-a-funeral-during-the-coronavirus-pandemic/covid-19-guidance-for-managing-a-funeral-during-the-coronavirus-pandemic](https://www.gov.uk/government/publications/covid-19-guidance-for-managing-a-funeral-during-the-coronavirus-pandemic/covid-19-guidance-for-managing-a-funeral-during-the-coronavirus-pandemic) sitesinde bulunabilir.

• **Cenazeler mümkün olduğunca çabuk mu kaldırılmalıdır?**

- o Evet, cenazeler mümkün olduğunca çabuk kaldırılmalıdır. Bunu nasıl yapabileceğiniz hakkında daha fazla bilgiyi bu broşürde bulabilirsiniz.

• **Ne tür finansal destekler mevcut?**

- o Yakınını kaybedenler için bir dizi finansal destek bulunmaktadır ve siz de buna hak kazanabilirsiniz. Daha fazla bilgi [gov.uk/when-someone-dies](https://www.gov.uk/when-someone-dies) sitesinde bulunabilir.

• Bir yakınıımı kaybettiğimde nereden destek alabilirim?

- o Bir yakınıınızı kaybettiğinizde, bu sizin için son derece zorlayıcı ve güç bir dönem olabilir. Bu, özellikle Covid-19 küresel salgın esnasında bir yakınıını kaybeden ve yas tutanlar için daha da zor olabilir. Nereden yardım isteyebileceğiniz ile ilgili bilgiler aşağıda ve gov.uk/coronavirus-funeral-advice sitesinde yer almaktadır.

• Cenazeye katılamazsam nasıl yas tutacağım?

- o Cenazeye katılamayanlara İnternet üzerinde cenaze töreni düzenlenmesi, çevrim içi bir taziye defterinin oluşturulması ve daha sonra anma etkinliklerinin yapılması yardımcı olabilir. Ek öneriler bu broşür içinde yer almaktadır.

Birinin vefat etmesi durumunda yapılacak işlemler

1. Ölümün kayıt altına alınması

Ölümün adli tabip tarafından kayda geçilmediği durumlarda, ölüm olayı 5 gün içinde Doğum, Ölüm ve Evlilikleri kayıt altına alan nüfus idaresince kayıt altına alınmalıdır.

Covid-19 salgını esnasında ölüm kayıtları ile ilgili değişiklikler için yerel nüfus idaresi ile iletişime geçin. Yerel nüfus idaresi ofisini bulmak için gov.uk/register-a-death sitesinden yardım alabilirsiniz.

Tıbbi Ölüm Nedeni Belgesini imzalayan hekim sizin iletişim bilgilerinizi nüfus idaresine bildirmiş olabilir ve nüfus idaresi kayıt işlemleri için sizinle iletişime geçebilir. Ancak kayıt işlemlerini tamamlayabilmek ve cenaze işlemlerini yürütebilmek için daha önceden Nüfus İdaresi ile iletişime geçmek isteyebilirsiniz.

Covid-19 sürecinde nüfus idaresi "cenazenin defnedilmesi veya yakılma belgesini" bu işlemlerden sorumlu yetkililere verilmek üzere hazırlayacaktır. Bu belgenin bir kopyasını da sizin seçtiğiniz cenaze işlerini yürüten şirketin yöneticisine gönderebilir. Cenaze işlerini yürüten şirket yöneticisi defin veya yakma işlemi öncesinde gerekli olabilecek diğer belgeler konusunda sizi bilgilendirecektir.

Nüfus idaresi miras işlemlerine yönelik olarak ölüm belgesinin bir kopyasını veya kopyalarını temin edebilir.

2. Cenazenin düzenlenmesi

Defin işlemleri Covid-19 salgını esnasında devam etmektedir. Cenaze hizmeti sunan kişiler ve şirketler bu dönemde çalışmaya devam etmektedir.

Cenaze işlemlerini yürüten kuruluşların artan ölüm sayıları ile baş edebilmeleri için **cenaze işlemlerinde gecikme olmamasını** sağlamak önem taşımaktadır. Bunun sizin için ne kadar zor olduğunu anlıyoruz, ancak mevcut yönerge herkesin güvenliği için **öngörülebilir bir süre** boyunca geçerli olacaktır.

Cenaze işlemleri sadece ölüm kaydının yapılmasını takiben gerçekleştirilebilir. Pek çok kişi bir cenaze defin şirketinin hizmetinden yararlanmaktadır, ancak cenazenin defin işlemlerini kendiniz yapabilirsiniz (cenaze defin işlemlerinin tarafınızca düzenlenmesi ile ilgili bilgi edinmek için **naturaldeath.org.uk/** sitesine bakın). Cenaze işlemlerini kendiniz yürütmek istiyorsanız, yerel belediye mezarlığı veya yakma işleminin yapıldığı krematoryum birimi ile temasa geçebilirsiniz.

Bir cenaze şirketinin hizmetlerinden yararlanmak istiyorsanız aşağıdaki dernek/birliklere üye olan şirketlerden birini seçebilirsiniz:

1. National Association of Funeral Directors
2. The National Society of Allied and Independent Funeral Directors (SAIF)

Belirli bir cenaze şirketinin hizmetlerini kullanmak zorunda değilsiniz ve birden fazla şirket ile temas ederek verdikleri hizmetleri ve fiyatlarını karşılaştırabilirsiniz.

Bazı yerel belediyeler kendi cenaze işlerini yürütmektedir. The British Humanist Association ve Institute of Civil Funerals dini olmayan cenaze hizmetleri konusunda size önerilerde bulunarak yardımcı olabilirler.

Bir cenaze şirketini seçerseniz, bu şirket merhumu alarak cenaze şirketine veya morga kaldıracaktır. Covid-19 **nedeniyle cenaze şirketini ziyaret etmeniz şu anda mümkün değildir**. Cenaze şirketinin ve yerel yetkililerin önerilerine uymalısınız.

Vefat eden kişiyle **yakın temas gerektirebilecek ritüel veya uygulamalardan kaçınmanız** önerilmektedir. Dini inanç nedeni ile vefat eden kişi ile yakın teması gerektiren durumlarda, temas, **Kişisel Koruyucu Ekipman kullanımında gerekli eğitimi almış kişilerin gözetiminde, kişisel koruyucu giysiler giyen kişiler ile sınırlandırılmıştır**. Cenaze işlerini yürüten şirketten yıkama,

kefenleme ve diğer dini uygulamaları izleme konusunda güvenli bir düzenleme yapılmasını talep edebilirsiniz. Ancak **morg ziyareti mümkün olmayabilir**. Bölgenizdeki dini yetkililer neyi yapmanın mümkün olduğu konusunda sizi bilgilendirebilirler.

3. Ölümün devlete bildirilmesi

"Tell Us Once" (Bize bir an önce bildirin) hizmeti, birisini kaybettiğinizde merkezi ve yerel devlet birimlerini ve kamu emeklilik programlarını bilgilendirmenize olanak tanır. Nüfus İdaresi, ölüm olayının kaydını yaptırdığınızda ve geçici ölüm belgesini çıkarttığınızda size özgün bir referans numarası verecektir. Bu noktadan sonra hizmetlere İnternet üzerinden veya telefonla erişebilirsiniz. Daha fazla bilgi için: **gov.uk/tell-us-once**.

Aynı zamanda bankaları, elektrik, su ve gaz şirketleri ile ev sahibini ayrı ayrı bilgilendirmeniz gerekecektir.

Tell us Once (Bize bir an önce bildirin) hizmeti ile aşağıdaki durumlarda temas kuramayabilirsiniz:

- Yerel nüfus idaresinin "Tell Us Once" hizmetini sunmaması
- Kişinin **"Tell Us Once" hizmetinin sunulmadığı** bir ülkede vefat etmesi
- İnternet üzerinden sunulan hizmetleri kullanmadığınız veya kullanmayı zor bulduğunuz durumlarda

Tell Us Once hizmetine erişim sağlayamıyorsanız, ilgili kuruluşlarla bire bir iletişime geçmeniz gerekecektir. Bunların arasında aşağıdaki kurum ve kuruluşlar yer alabilir:

- HMRC (Kraliyet Gümrük ve Gelir İdaresi)
- National Insurance Contributions Office (Sosyal Güvenlik Kurumu)
- Child Benefit Office (Çocuk Yardım Kurumu)
- Tax Credit Office (Vergi Dairesi)
- Department for Work and Pensions (Çalışma ve Emeklilik Kurumu)
- Pension Tracing Service / Veterans UK (Emeklilik Takip Hizmeti / Birleşik Krallık Gazileri (silahlı kuvvetler emekli maaşı için))
- Driver and Vehicle Licensing Agency (DVLA) (Sürücü Belgesi ve Araç Ruhsat Kurumu)

4. Cenaze için hazırlık

Toplulukların, kuruluşların ve kişilerin, Covid-19 enfeksiyonunun, son görevlerini yerine getirmek üzere bir araya gelenler arasında yayılma riskini azaltmak ve özellikle hastalığın ciddi bir şekilde etkileyebileceği klinik açıdan zayıf veya savunmasız kişileri korumaya odaklanmak için önlemler almaları önemle tavsiye edilmektedir. Bu önlemler arasında aşağıdakiler yer almaktadır:

- Cenazeye katılacak olan kişilerin sayısını mümkün olduğunca düşük tutarak sosyal mesafenin en az **2 metre** (6 feet) olması sağlanmalıdır. Cenaze işlerini yürüten görevli, din görevlisi ve defin işlemini yerine getirecek personelin yanı sıra sadece aşağıdaki kişiler cenazeye katılabilirler:
 - o Merhum/merhumenin birlikte yaşadığı kişiler
 - o Yakın aile üyeleri ve/veya yakın arkadaşlar verilen maksimum sayıya uymak şartı ile katılabilirler.
- **Defin işleminin yapılacağı yerin büyüklüğü ve koşulları**, sosyal mesafe kuralları göz önüne alınarak maksimum katılımcı sayısının tespit edilmesi için kullanılır, ancak sayı mümkün olduğunca düşük tutulmalıdır. Bunu sağlamak amacı ile defin noktalarındaki yetkililer sayılara bir sınırlama getirebilir ve cenaze işlemlerinizi yapan şirkete uymakla yükümlü olduğunuz bu sayıyı bildirir.
- Cenazeye katılanlar **el temizliği** kılavuzlarının içeriklerini uygulayarak enfeksiyonun yayılmasını önlemelidir.
- Cenazeye katılanlar aynı zamanda cenazeye gelirken ve cenazeden dönerken **sosyal mesafe kurallarına uymalıdır**.
- Aynı evde yaşayan birisinin Covid-19 belirtilerine sahip olması nedeniyle kendilerini **14 günlük karantinaya** alan ancak belirti göstermeyen kişiler arzu ettikleri takdirde bulaşma riskini en düşük seviyeye indirecek önlemleri alarak **cenazeye bireysel olarak** katılabilirler.
- **Klinik açıdan savunmasız veya koruma altındaki kişiler bulaşma riskini en düşük seviyeye indirecek önlemleri alarak** cenazeye bireysel olarak katılabilirler.
- **Covid-19 belirtileri (yeni başlayan öksürük veya yüksek ateş) gösteren herhangi bir kişi, diğer katılımcıları riske atacaklarından dolayı cenazeye katılmamalıdır** ve uzaktan katılım değerlendirilmelidir.

Pek çok aile ileri bir tarihte **ek anma etkinlikleri planlamakta veya İnternet üzerinden bu anma toplantılarını yapmaktadır**; böylelikle merhumun/merhumenin sevenleri son görevlerini yerine getirebilmektedir. İnternet üzerinden açılan bir taziye defteri de yararlı olabilir. Kendileri bizzat gelemeyecek olsalar bile bir anma etkinliğinin planlanmasına yardımcı olmak yas tutan kişilerin içlerini rahatlatılabilir.

Katılımcılar seyahat ve sosyal mesafe konusunda devlet tarafından yayınlanan yönergelere uymalıdır. Cenazeye katılacak olan kişiler aynı gün eve dönmenin mümkün olmadığı durumlarda **otellerde** konaklayabilirler.

Cenaze işlemleri ile ilgili en son önerileri almak için yerel yetkililere, cenaze işlerini yürüten şirkete, dini liderlere ve/veya **GOV.UK** sitesine başvurmalısınız.

5. Miras işlemleri

Ölen kişinin yakın bir arkadaşı, akrabası veya vasiyetini uygulayan kişi iseniz vasiyetname, para ve mülk konuları ile ilgilenmeniz gerekebilir.

Vefat eden kişinin mal varlığı ile ilgilenebilmek için yasal başvuru yapmanız gerekebilir. Daha fazla bilgiyi gov.uk/applying-for-probate sitesinden temin edebilirsiniz.

Vasiyetin onaylanmasına başvurmak için ölen kişinin nakit para, mülk ve sahip olunan varlıklarının ("miras") değerlendirilmesi gerekmektedir. Mal varlığına değer biçilmesi için 3 ana görevi yerine getirmeniz gerekmektedir:

1. Kişinin varlıkları ve borçları için bankalar ve elektrik, su, gaz gibi hizmet sağlayan kuruluşlara başvurmak.
2. Mal varlığının değerini tahmin etmek. Bu HMRC'ye (Kraliyet Gümrük ve Gelir İdaresi) nasıl değer bildirimini yapacağınızı, Veraset Vergisi bildiriminde bulunma ve vergi ödeme son tarihlerini etkileyecektir. Pek çok mal varlığı vergilendirilmez.
3. Değeri Kraliyet Gümrük ve Gelir İdaresine (HMRC) bildirin.

Her aşama ile ilgili daha fazla ayrıntı ve destek **gov.uk/valuing-estate-of-someone-who-died** sitesinde bulunabilir.

Aynı zamanda mülkiyet kayıtlarının da

- ortak mülk sahibi öldüğünde güncellenmesi gerekir.
 - o Bir mülkün ortaklarından biri öldüğünde DJP formunu doldurarak bu kişinin adını kayıtlardan çıkartın.
 - o Doldurulmuş olan formu ölüm belgesinin resmi bir kopyası ile birlikte HM Land Registry (Kraliyet Tapu Sicil Dairesine) gönderin.
- Bir mülkün tek sahibi öldüğünde, söz konusu mülk:
 - o miras kalan kişiye ("lehtar" olarak da bilinir) veya
 - o örneğin bu mülkü satın alan kişi gibi üçüncü bir kişiye transfer edilir.

Daha fazla bilgiye ve ilgili formlara www.gov.uk/update-property-records-someone-dies sitesinden ulaşabilirsiniz

Adli tabibe bildirilen ölümler

Bir hekim ölümü birden fazla nedenle adli tabibe bildirebilir. Bu nedenler şunlardır:

- Ölüm nedeninin bilinmemesi
- Ölümün şiddet nedeni ile gerçekleşmesi veya doğal olmaması
- Ölümün ani ve açıklanamayan bir şekilde olması

Adli tabip kişinin nasıl öldüğünü tespit etmek için otopsi yapmaya karar verebilir. Bu işlem ya bir hastanede ya da morgda yapılır. Otopsi sonrasında, bir soruşturmaya gerek duyulmaz ise adli tabip, üzerinde ölüm nedenini açıklayan bir formu ("Pembe Form - form 100B") nüfus idaresine gönderecektir. Adli tabip, naaşın yakılması talep edildiğinde "Adli Tabip Belgesi - Kremasyon 6 Formunu" yakılma işleminin yapılacağı işletmeye veya "Adli Tabip Defin Emrini" defin işlemini yapacak yetkililere gönderecektir. Bu aşamadan sonra ölüm kaydını yaptırabilir ve ölüm belgesinin kopyalarını alabilirsiniz.

Ölüm nedeni hâlâ bilinmiyorsa veya şiddet nedeniyle ya da doğal olmayan nedenlerle ölüm meydana geldiyse veya ölüm hapishanede veya polis gözetiminde gerçekleşiyse adli tabip soruşturma başlatmalıdır.

- Ölüm olayını soruşturma tamamlanana kadar kaydettiremezsiniz.
- Adli tabip bu kişinin öldüğünü kanıtlamak üzere geçici bir ölüm belgesi verir. Bunu kullanarak kuruluşları ölüm hakkında bilgilendirebilir ve miras işlemleri için başvuruda bulunabilirsiniz.
- Soruşturma tamamlandığında, adli tabip nüfus idaresine ölüm hakkında gerekli bilgileri verecektir.

Ölüm desteği

Bir arkadaşın veya sevdiğiniz birinin kaybı her zaman son derece zor ve zorlayıcı bir sürecin yaşanması anlamına gelebilir. Bu, özellikle Covid-19 küresel salgın esnasında bir yakınını kaybeden ve yas tutanlar için daha da zor olabilir.

Ölen kişinin yakınları, sadece kayıplarının şokunu yaşamakla kalmazlar, aynı zamanda sosyal mesafe kuralları gereği sevdikleri kişiye istedikleri gibi veda edemeyebilirler. Bu kendi başına ve izole olmuş kişiler için özellikle zor olabilir ve normal destek ağları ile bağlantı kurmaları daha zor olabilir.

Yas döneminde zorluklarla baş etmenize yardımcı olabilecek aşağıdaki önerileri yerine getirmek isteyebilirsiniz:

Şunları yapın:

- Yeterli süre uyumak (sizin için normal süre), dinlenmek ve rahatlamak için zaman ayırın, düzenli ve sağlıklı beslenin.
- Başkalarına neye ihtiyacınız olduğunu söyleyin.
- Güvendiğiniz kişilerle konuşun. Herkese her şeyi söylemeniz gerekmez, ancak hiç kimseye bir şey söylememek de size zarar verir.
- Evdeyken veya araç kullanırken ya da toplu taşımada daha dikkatli olun. Kazalar, travmatik veya stres yaratan olaylar sonrasında daha yaygın görülür.
- Dışarıdan gelen talepleri azaltmaya çalışın ve belli bir süre ek bir sorumluluk üstlenmeyin.
- Kendinizi güvende hissettiğiniz bir yere gitmek için zaman yaratın ve sakince olanları aklınızdan geçirin. Duygularınız çok yoğun ise kendinizi şimdilik bunu yapmak için zorlamayın.

Şunları yapmayın:

- Duygularınızı bastırmayın. Duygularınızı güven duyduğunuz birisi ile paylaşmanın yararlı olup olmayacağını düşünün. Anılarınız birden bire yok olmayacaktır.
- Kendinizin veya başkalarının duygu ve düşüncelerini engellemeyin. Bunlar çok stresli bir duruma verilen normal tepkilerdir.
- Güvendiğiniz kişilerden kaçınmayın.

Yas tuttuğunuz dönemde size ve ailenize destek olabilecek bir dizi hizmet ve kuruluş bulunmaktadır:

- Belediyenizden bu hizmetlerle ilgili bilgi alabilirsiniz.
 - o **gov.uk/find-bereavement-services-from-council**
- Vefat işlemleri ile ilgili NHS bilgi ve desteğine erişebilirsiniz.
 - o **nhs.uk/conditions/stress-anxiety-depression/coping-with-bereavement/**
- Vefat sonrasında adım adım devlet kılavuzu
 - o **gov.uk/after-a-death**
- Cruse Bereavement Care, bu küresel salgın esnasında vefat sonrası ve yas döneminin nasıl etkileneceği ve salgın döneminde çocuklara nasıl destek verileceği konusunda kaynaklara sahiptir.
 - o **cruse.org.uk/get-help/coronavirus-dealing-bereavement-and-grief**
 - o **cruse.org.uk/coronavirus/children-and-young-people**
 - o 0808 808 1677 numaralı telefonu arayın
- At a Loss, Birleşik Krallık çapında yol gösterme ve aynı zamanda çevrim içi danışmanlık hizmetleri sunmaktadır.
 - o **ataloss.org**

- The Compassionate Friends herhangi yaştaki bir çocuğun, herhangi bir nedenden ölümü sonrasında ailelere destek vermektedir.
 - **tcf.org.uk**
 - 0345 123 2304 numaralı telefonu arayın
- Childhood Bereavement Network ulusal ve yerel destek kuruluşlarının bağlantıları hakkında bilgi sunmaktadır.
 - **childhoodbereavementnetwork.org.uk**
- LGBT'lere özel destek aşağıdaki kuruluşlarca verilmektedir:
 - Switchboard - LGBT+ için telefon, e-posta ve Anlık Mesajlaşma ile dinleme hizmeti vermektedir switchboard.lgbt
 - MindOut - LGBTQ topluluklarının ruh sağlığı ve refahlarının gelişmesi için çevrim içi danışmanlık ve destek hizmeti vermektedir. **mindout.org.uk**
 - London Friend - Çevrim içi akran desteği forumları, video danışmanlık ve ruh sağlığı kriz önleme planları da dâhil olmak üzere ruh sağlığı desteği sunmaktadır. londonfriend.org.uk
 - LGBT Foundation - danışmanlık, arkadaşlık ve yardım hattı hizmeti sunmaktadır. **lgbt.foundation**
- BAME'lere (Siyah, Afrikalı, Azınlık Etnik Grupları) özel destek aşağıdaki kuruluşlarca verilmektedir:
 - Yerel belediyeniz İnternet sitesinde Siyah, Afrikalı, Azınlık Etnik Gruplarına yönelik hizmetler verebilir.
 - BAME'lere yönelik danışmanlık seçenekleri hangi destek hizmetini seçerseniz seçin sunulmaktadır.
 - BAATN (Siyah, Afrikalı ve Asyalı Tedavi Ağı) Birleşik Krallık'ta Siyah, Afrika, Asya ve Karayip kökenli danışmanlardan ve psikoterapistlerden oluşan geniş bir topluluğu temsil etmektedir. Lütfen hizmetlerin ücret karşılığında verildiğini unutmayın. **baatn.org.uk** | 020 3600 0712

Endişe, depresyon veya travma sonrası bozukluklar ile ilgili olası belirtilere sahip olmanız durumunda aile hekiminiz veya NHS111 ile iletişime geçebilirsiniz. Bu konularla ilgili ek destek NHS Choices (**NHS.uk**) üzerinden temin edilebilir veya 08457 90 90 90 numaralı telefondan Samaritans ile irtibata geçebilirsiniz.

Bu kılavuz İngiltere için hazırlanmıştır. İskoçya, Kuzey İrlanda ve Galler'de de destek sağlanmaktadır.